

Lainsäädännön kautta tulevat toimintaympäristön keskeiset muutokset opetuslautakunnan alaisissa toiminnoissa vuonna 2022

Oppivelvollisuuslaki liitelakeineen

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 15.12.2020. Oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021, hakeutumisvelvoitetta koskevat säädökset jo 1.1.2021. Lakia sovellettiin niihin oppivelvollisiin, jotka suorittivat perusopetuksen oppimäärää oppivelvollisina 1.1.2021 tai sen jälkeen. Käytännössä pääosin perusopetuksen 9.luokalla olleisiin (vuonna 2005 syntyneet). Tästä ikäluokasta alkaen oppivelvollisuuden laajentaminen koskee kaikkia peruskoulusta toiselle asteelle siirtyviä nuoria portaittain.

Oppivelvollisella on perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen. Oppivelvollisen ollessa ilman opiskelupaikkaa oppivelvollisen asuinkunta viime sijassa ohjaa ja valvoo oppivelvollisuuden suorittamista. Asuinkunnan ohjaus ja valvontavastuu on Salon kaupungissa opetuspalveluilla. Hallintosäännössä on määritelty, että perusopetusjohtaja päättää opiskelupaikan osoittamisesta niille oppivelvollisille, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa syksyllä perusopetuksen päättymisen jälkeen.

Eri kouluasteilla annettavaa ohjausta vahvistetaan ja kehitetään. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta annetaan 8. ja 9. vuosiluokalla. Lukiossa painopiste on keskeyttämisuhan alaisten opiskelijoiden ohjauksessa ja jatko-opintoihin ohjaamisessa.

Oppivelvollisuuslaissa säädetään nykyistä laajemmin maksuttomuudesta toisen asteen koulutuksessa. Lain piiriin kuuluvalla perusopetuksen jälkeen suoritettava lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto ovat täysin maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana henkilö täyttää 20 vuotta. Maksuttomia ovat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit, työvälineet ja tutkintomaksut. Lisäksi yli seitsemän kilometrin koulumatkat ovat maksuttomia.

Hallituksen esityksen mukaisesti kustannukset tullaan korvaamaan kunnille täysimääräisesti ja 100 prosenttisesti valtion rahoittamana.

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta

Osana oppivelvollisuuden laajentamista hyväksyttiin laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA-koulutus). 1.8.2022 alkaen järjestettävä TUVA-koulutus korvaa nykyiset nivelvaiheen koulutukset (perusopetuksen lisäkoulutuksen = 10 lk, ammatillisen koulutuksen valmentavan koulutuksen = VALMA ja lukiokoulutukseen valmentavan koulutuksen). Salossa ei ole ollut jälkimmäistä koulutusta tarjolla. Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjata jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto.

Salon alueen TUVA-koulutus on suunniteltu järjestettävän 1.8.2022 alkaen Salon seudun koulutuskuntayhtymässä siten, että kaikki TUVA-koulutukseen hakeutuvat aloittaisivat opintonsa Salon seudun ammattiopistossa.

Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta

Lain tarkoituksena on toteuttaa elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun kestävä kokeilu kaksivuotisesta esiopetuksesta. Laki määrittelee, kuinka kokeiluun osallistuvat kunnat, päiväkodit ja lapset valitaan satunnaisotantana. Se velvoittaa kokeiluun valitun kunnan järjestämään kaksivuotista esiopetusta koko kokeilun ajan ja laatimaan paikallisen kokeilusuunnitelman.

Kokeilulain piirissä olevan lapsen katsotaan saavuttavan perusopetuslaissa määritellyn esiopetuksen tavoitteet kokeilun aikana. Laissa määritellään kokeilun seuranta, tätä varten toteutettava tutkimus, koerekisterin palauttaminen sekä kokeilun arviointi. Laki laajentaa oppilashuollon palvelut ja kolmiportaisen tuen koskemaan myös kokeiluun osallistuvia viisivuotiaita lapsia. Salosta kokeilussa on mukana 6 päiväkotia, jossa yhteensä 94 lasta. 2-vuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma on hyväksytty opetuslautakunnassa kesäkuussa 2021. Kokeilua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvioidaan nostavan jonkin verran kustannuksia vuonna 2022 mm. kasvavien oppilashuoltokustannusten ja kolmiportaisen tuen myötä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.8.2021 siten, että asiakasmaksuja alennetaan korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 31 prosenttia. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennetaan siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 prosenttia (nykyisen 50:n sijaan) nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Maksujen perusteena oleva maksuprosentti säilyy ennallaan (10,7 prosenttia).

Varhaiskasvatuksesta perittävä enimmäismaksu on ensimmäisen lapsen osalta edelleen 288 euroa kuukaudessa ja alin perittävä maksu on 27 euroa. Toisesta lapsesta perittävä maksu on 1.8.2021 alkaen enintään 40 prosenttia nuorimman lapsen maksusta eli enintään 115 euroa kuukaudessa. Seuraavien lasten maksu on 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta. Muutoksen arvioidaan pienentävän asiakasmaksutuottoja noin 400 000 euroa vuonna 2022.

Varhaiskasvatuslain muutos

Varhaiskasvatuslain lisäys 57a § ja 57b § 1.8.2021 alkaen liittyen lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyvän epäkohdan ilmoittamisvelvollisuuteen ja toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta. Pykälissä säädetään varhaiskasvatushenkilöstön velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Lisäksi varhaiskasvatuslain päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisen alaa on tarkennettu siten, että poikkeaminen on mahdollista ainoastaan lapsen hoitopaikkoihin liittyvistä syistä (36 §).

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin siirtymiseen hyvinvointialueiden palvelukseen 1.1.2023. Muutosta valmistellaan vuonna 2022.

Kaupunki on tuottanut ennen uudistusta esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen opiskelijahuollon palvelut. Palveluun ovat kuuluneet psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin päiväkodeille, perusopetuksen kouluille, lukiolle ja ammatilliselle koulutukselle.

Oppilas- ja opiskeluhoitolain muutos

Syksyn 2021 aikana on valmistelussa hallituksen esitys oppilas- ja opiskeluhoitolain muutoksesta. Hallituksen esityksen mukaan kuraattoripalveluita koskeva henkilöstömitoitus tulisi voimaan 1.1.2022 alkaen ja psykologipalveluita koskeva henkilöstömitoitus 1.8.2023 alkaen. Lakimuutoksen myötä tehtäisiin sitova mitoitus opiskeluhoitoon psykologi- ja kuraattoripalveluihin ja tarkistettaisiin kuraattorin kelpoisuus.

Valmistelussa olevan esityksen mukaan henkilöstömitoitus olisi yhtä suuri perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Mitoituksen mukaan vähintään kuraattori/670 oppilasta, opiskelija ja psykologi/ 780 oppilasta, opiskelija. Muutoksella olisi vaikutuksia oppilas- ja opiskeluhoito henkilöstömäärään kaupungissa.

Laki perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Perusopetuslakia muutettiin väliaikaisesti 1.8.2021- 31.7.2022 siten, että jos opetusta ei voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena, voidaan opetuksessa siirtyä opetuksen järjestäjän päätöksellä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Opetusta voidaan järjestää tällöin osin tai kokonaan etäopetuksena. Lähtökohtana on, että opetus järjestetään lähiopetuksena. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymistä koskeva päätös voidaan tehdä enintään yhden kuukauden ajaksi kerrallaan. Kuitenkin vuosiluokkien 1-3, erityisen tuen ja valmistavan opetuksen sekä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat opiskelevat aina lähiopetuksessa.

Lähiopetuksesta voidaan joutua siirtymään etäopetukseen myös karanteenin ja eristyksen aikana sekä oppilaan tai oppilaan perheenjäsenen riskiryhmään kuulumisen takia. Oppilaalla on oikeus saada kaikissa tilanteissa opetussuunnitelman mukaista opetusta.

Lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen / varhaiskasvatuslain muutos

Hallitus antoi 27.9.2021 lakiesityksen, jossa varhaiskasvatuslakiin ehdotetaan säädettäväksi lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista sekä erityisen tuen päätöksen antamisesta. Lakiesityksessä ei ehdoteta uusien tukimuotojen luomista vaan nykyisin käytössä olevien keinojen suunnitelmallisempaa käyttämistä. Kustannuksia arvioidaan syntyvän erityisestä tuesta ja tukipalveluista annettavien päätösten valmistelusta. Esityksen mukaan hallinnollisista päätöksistä korvataan kunnille se osa, joka tosiasiallisesti olisi kunnille uutta velvoitetta.